

Boj, blízkosť, poslanie (7) «Dávam svoj život, aby som si ho vzal späť»: kresťanský význam obety (I)

Ak je kresťan ochotný postiť sa, obetovať sa pre druhých, ak dokáže znášať utrpenie s radosťou, je to preto, že nechce nechať Pána samého s ťarchou zla a utrpením sveta.

21.11.2024

«Títo ľudia búria naše mesto (...) a šíria zvyky, ktoré my, ako Rimania, nesmieme ani prijímať ani zachovávať» (Sk 16,20-21). Katechézu Pavla a Sílasy prerušil narastajúci rozruch, ktorý vyústil do nepokojov a verejného bičovania, nasledovaného preventívnym uväznením. Je to len jedna z mnohých scén zo Skutkov apoštolov, ktoré ukazujú nepriateľstvo vyvolané kázaním evanjelia už od samého začiatku. Apoštoli a prví kresťania boli opakovane väznení, ponižovaní a napádaní. No čo najviac upúta pozornosť, je pokoj, s akým reagovali.

V tejto scéne, keď sú telá Pavla a Sílasy zbité a zamknuté v žalári, stále otupené a ich mysle omráčené verejným ponížením, sa „o polnoci modlili a spievali Bohu chválospevy a väzni ich počúvali“ (Sk 16,25). Odpoveď je podobná ako u apoštolov v Jeruzaleme po úplne svojvoľnom bičovaní: „Odchádzali z veľrady

natešení, že boli uznaní za hodných znášať potupu pre toto meno“ (Sk 5,41).

Dejiny kresťanstva sú plné mužov a žien, mladých aj starších, ktorí prežívajú utrpenie s duchovnou radosťou, ktorá je ľudsky zarážajúca. Takýto postoj môže byť ohromujúci v každej dobe, ale zvlášť v spoločnostiach, ktoré kresťanstvo nepoznali alebo ho stratili z dohľadu.

Dnes sa niekedy opakuje údiv, ktorý odrážal list Diognetovi v 2. storočí: „prejavujú obdivuhodný spôsob života, ktorý je podľa názoru všetkých neuveriteľný“. Ak existovalo veľa aspektov života prvých kresťanov, ktoré šokovali ich okolie, jedným z nich bol určite ich vzťah k potešeniu a bolesti, ich reakcia na utrpenie a ochota k obeti:

„Zabíjajú ich, a tým dostávajú život. (...) Sú preklínaní, a požehnávajú; sú ponižovaní, a oni na oplátku

preukazujú česť. Konajú dobro a sú trestaní ako zločinci; a keď sú odsúdení na smrť, radujú sa, akoby im bol darovaný život“^[1]. Že títo ľudia nachádzali život v bolesti, presahovalo všetky ich predstavy. Rovnako ako Kristov kríž, aj tento spôsob pohľadu a života sa im zdal bláznovstvom: „pre Židov pohoršenie, pre pohanov bláznovstvo, ale pre povolaných, tak Židov ako Grékov, Kristus - Božia moc a Božia múdrosť“ (porov. 1 Kor 1,23-24).

Výzva a príležitosť

Dnes možno ešte viac než vo veľkých mestách Rímskej ríše je vzduch, ktorý sa dýcha na mnohých miestach sveta, presiaknutý hedonizmom: dobro sa často stotožňuje s tým, čo prináša potešenie, a zlo s tým, čo spôsobuje bolesť. Niektorí sa prikláňajú k stoickému postoju, aby mali lepšiu kontrolu nad sebou a boli

odolnejší voči protivenstvám; no v konečnom dôsledku sa celý postoj stále sústreďuje okolo potešenia a bolesti a málokto vidí ďalej než za tieto hranice. Je to spôsobené celým radom faktorov: vo veľkej časti sveta sa možnosti pre pohodlný život znásobili, zdroje potešenia a zábavy sú dostupnejšie než kedykoľvek predtým, a bolesť sa podarilo zmierniť s nevídanou účinnosťou v histórii. Bezpochyby ide o pokroky, ktoré sú vo veľkej miere pozitívne; no, ako pri každej zmene v skúsenosti sveta, ovplyvňujú spôsob, akým sa prežíva kresťanský život. V týchto súradniciach môže byť ochota trpieť pre Krista alebo presvedčenie, že radosť má „korene v tvare kríža“^[2], prekvapujúce alebo, prinajmenšom, ťažko pochopiteľné. Toto všetko predstavuje zároveň výzvu aj príležitosť.

Výzva spočíva v tom, že človek, ktorý chce žiť blízko Boha uprostred sveta,

je vystavený tým istým posolstvám ako jeho rovesníci. Tento prúd ho môže nakoniec strhnúť, napríklad k tomu, aby zmiernil Ježišovo posolstvo alebo ho reinterpretoval do „ľahšej“ verzie. V jadre je to pokušenie kresťanstva bez kríža, kresťanstva, ktoré je láskavé, ale prázdne. No Pánove slová tu sú: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho“ (Mk 8,34-35); „ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu“ (Jn 12,24). Kresťanstvo bez kríža je, vskutku, „svetské a stáva sa neplodným“^[3]. Žiť v Kristovi a súčasne túto životnú silu odovzdávať ďalej vyžaduje cestu, ktorá prechádza cez kríž. Ako v mnohých iných aspektoch našej viery, tu sa tiež stretávame s

paradoxom: „aby sme žili, musíme zomrieť“^[4].

Hedonistické prostredie však prináša aj príležitosti. Rozdiel v správaní kresťana oproti jeho okoliu mu často dáva príležitosti vysvetliť dôvod svojej nádeje (porov. 1 Pt 3,15). Takto napredovala evanjelizácia v prvých storočiach: je to, akoby temnota vytvárala kontrast, na ktorom môže Kristovo svetlo žiariť ešte jasnejšie. V našich dňoch, keď kresťan žije s duchom obety a pokojne prijíma kríž, nevyhnutne vzbudzuje otázky u svojich súčasníkov. Na jednej strane je tento spôsob prežívania bolesti — bez zveličovania, bez toho, aby s ňou zaťažoval iných — príťažlivý, podobne ako sú príťažlivé Ježišova trpezlivosť a miernosť (porov. Mt 11,28-30). Na druhej strane, skôr či neskôr vyvoláva otázky o viere: ako to robí, že znáša to utrpenie s takým pokojom? Prečo sa nevzbúri? A tá radosť? Ak si užíva dobré veci života

ako ja, prečo sa ich niekedy vzdáva?
Čo má toto spoločné s jeho Bohom? A
čo sa mení vo svete jeho obetami?

Jediná odpoveď: Kristus

Všetky tieto otázky, ktoré sa môžu
niekedy objaviť aj v duši kresťana,
majú v podstate iba jednu „skutočnú
odpoveď, odpoveď, ktorá je
definitívna: Kristus na kríži“^[5]. Ak je
kresťan ochotný ísť proti svojim
vlastným túžbam, postiť sa, obetovať
sa za druhých, ak dokáže niesť
utrpenie s radosťou a bez prehnanej
dôležitosti, je to preto, že vie, že
utrpenie Ježiša sa tajomným, ale
reálnym spôsobom naďalej rozvíja
počas celej histórie. „V živote Cirkvi,
v jej skúškach a trápeniach, Kristus je
naďalej, podľa geniálneho výrazu
Pascala, v agónii až do konca
sveta“^[6].

Ježiš „naďalej trpí vo svojich údoch, v
celom ľudstve, ktoré obýva zem a
ktorého je hlavou, prvorodeným a

vykupiteľom“^[7]. Keď kresťan toto hlboko pochopí, je prirodzené, že nechce nechať Pána samého s ťarchou zla a utrpenia sveta. Jeho ochota trpieť teda nevyplýva z puritánskeho moralizmu, ktorý hľadá na potešenie s podozrením; ani sa neznižuje len na asketickú voľbu alebo stoický postoj... Je to v doslovnom zmysle súciti: vnímanie utrpenia, ktoré preniká Ježišovo srdce, a túžba sprevádzať ho, zosúladiť naše srdce s jeho. Ako hovorí svätý Pavol: „Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev“ (Kol 1,24).

Toto je túžba, s ktorou svätý Ignác Antiochijský písal okolo roku 110 na ceste k mučeníctvu: „Dovoľte mi napodobniť utrpenie môjho Boha. Ak ho niekto má v sebe, nech pochopí, čo si želám, a nech cíti to isté, čo ja.“ Tento svätec prevracal naruby to, čo

svet nazýva životom a smrťou:
„Nezabráňujte mi žiť; neželajte si
moju smrť. Nedajte svetu niekoho,
kto túži patriť Bohu, ani ho nelákajte
materiálnymi vecami.“^[8] Je to opäť
ten istý duch, ktorý viedol svätého
Pavla považovať „za stratu pre
vznešenosť poznania Krista Ježiša,
môjho Pána. Preň som všetko stratil
a pokladám za odpadky, aby som
získal Krista a našiel sa v ňom
(...)“ (Flp 3,8-9). Ak byť s Ježišom
vyžaduje trpieť a zanechať dobré
veci, zanecháme ich; nie preto, že by
samy osebe boli odpadom, ale preto,
že dávať im prednosť pred Ježišom by
bolo ako hľadať perly na smetisku.

Kvapky krvi

Obeta —zvolená, keď si to Pán žiada;
alebo prijatá, keď to umožní; ale vždy
milovaná— sa žije autenticky
kresťanským spôsobom zo srdca
Krista, teda „majúc v sebe jeho
zmýšľanie“ (Flp 2,5). Aby sme „cítili s

ním“, aby sme vstúpili do tejto spoluúčasti na jeho súcite, môže nám veľmi pomôcť rozjímanie o Pánovom utrpení: čo cíti Ježiš pred svojím krížom? Medzi mnohými svetlami, ktoré nám táto úvaha môže priniesť, si môžeme všimnúť, že Kristovo srdce prirodzene odmieta bolesť, no prijíma ju slobodne ako prejav lásky a s nádejou na vzkriesenie. Ježiš sa obetuje s istotou, že nič z toho, čo pretrpí, sa nestratí, že žiaden z jeho úsilia nebude márnym; že kríž sa stane stromom života.

Pred vyhliadkou utrpenia Ježiš potil krv, čo je fyziologická reakcia, ktorá sa vyskytuje veľmi zriedkavo a len v situáciách extrémneho napätia alebo úzkosti. Ježišovo ľudské srdce tak v tom momente prejavuje svoju dokonalú citlivosť; vníma utrpenie a zlo tak, ako skutočne sú: odporné. Hoci sa to môže zdať samozrejmé, je dobré pripomenúť si, že Ježiš si nevybral utrpenie a kríž pre ne

samé, ale prijal ich dobrovoľne ako „cenu za naše vykúpenie“^[9]. V boji svojej modlitby Ježiš prosí svojho Otca: „ak je možné, nech ma minie tento kalich“ (Mt 26,39), a tým nám ukazuje, že je dobré snažiť sa vyhnúť utrpeniu. „Avšak nie ako ja chcem, ale ako ty,“ dodáva; pretože vo svetle Božej lásky je nielen dobré kríž prijať, ale dokonca ho objať.

Ak náš Pán prežíval úzkosť v predvečer svojho utrpenia (porov. Mt 26,37-38), nemalo by nás prekvapiť, že aj naše srdce cíti niečo podobné pred bolesťou či obetou. Táto prirodzená rezistencia nie je len vonkajšia: niekedy môžeme na vlastnej koži zakúsiť pohoršenie kríža. Hriech je otvorená rana vo svete a v našej vlastnej prirodzenosti; rana taká reálna, že vytvára skutočný odpor, nielen voči bolesti, ale dokonca aj voči samotnému dobru, láske a Božiemu kráľovstvu^[10]. Oslobodenie od hriechu

sa neuskutočňuje bez bolestného chvenia: v tomto svete, v našom živote, sa dobro nepresadzuje spontánne. Preto sa Božia láska, čistá láska schopná uzdraviť chorú lásku, tajomne spája s bolesťou. Tak to pochopila aj svätá Matka Tereza z Kalkaty: „Láska si vyžaduje obeť. Ale ak milujeme až do bolesti, Boh nám dá svoj pokoj a radosť... Samotné utrpenie nie je ničím, ale utrpenie zdieľané s Kristovým umučením je úžasným darom“^[11].

V Getsemani Ježiš vo svojom tele pocítil tento ľudský odpor voči spasiteľnej vôli Otca. Napriek tomu, že ho prirodzene odpudzoval, Ježiš neznášal kríž proti svojej vôli, ale prijal ho dobrovoľne: „Nik mi neberie život, ale ja ho dávam dobrovoľne“ (Jn 10,18). Umučenie a kríž boli výsledkom slobodného odmietnutia Krista vtedajšími autoritami, čo vyjadruje odpor ľudského srdca voči Božej láske; tento

odpor je hmatateľný aj v opakovaných mučeníctvach počas dejín Cirkvi až do dnešných dní. Ježiš však premieňa toto slobodné rozhodnutie svojich súčasníkov na čin lásky: „Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás“ (Lk 22,19). Ježiš vie, že táto obeta je nevyhnutná, aby sa láska opäť stala možnou vo svete: je potrebné, aby nás miloval až do krajnosti (porov. Jn 13,1); aby objal všetku našu nenávisť, všetku našu ľahostajnosť, všetku našu biedu... Týmto objatím začala „láskyplná premena“^[12], ktorá si vyžaduje aj naše objatie, naše „áno“ krížu. Iba tak s ním môže náš osobný príbeh a dejiny sveta vstúpiť do vzkriesenia.

^[1] *List Diognetovi*, č. 5-6.

^[2] Sv. Josemaría, *VyhŇa*, č. 28; *Íst s Kristom*, č. 43.

[3] Pápež František, Homília, 14-IX-2021.

[4] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 187.

[5] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 168.

[6] Benedikt XVI, Homília, 18-IX-2010.
Porov. Pascal, *Pensées*, 553, ed. Brunschvicg. Svätý Augustín to pochopil už pred mnohými storočiami: „On už bol povýšený na výsosť nebies; napriek tomu naďalej trpí na zemi prostredníctvom námah, ktoré zažívajú jeho údy.“ (Kázeň Mai 98, o Nanebovstúpení Pána, 1-2; PLS 2, 494-495).

[7] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 168.

[8] Sv. Ignác Antiochijský, *List Romanom*, 6.

[9] Sv. Augustín, *Komentár k žalmom* 21, 11,8. Porov. 1Pt 1,18-19; 1Kor 6,20; Iz 53,5.

^[10] Porov. Rim 5,12-17; 8,1-13.

^[11] Sv. Terézia z Kalkaty, citované v Brian Kolodiejchuk (ed.), *Come, be my Light*, Rider, Nueva York, 2006, s. 146.

^[12] Väčšie ako tvoje srdce (6): Pokánie a zmierenie, na opusdei.org

Gonzalo de la Morena - Carlos Ayxelà

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-7-
davam-svoj-zivot-aby-som-si-ho-vzal-
spat-krestansky-vyznam-obety-i/](https://opusdei.org/sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-7-davam-svoj-zivot-aby-som-si-ho-vzal-spat-krestansky-vyznam-obety-i/)
(09.03.2026)